สำเนา

ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๕๙

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการเสนอหนังสือสัญญาตามบทบัญญัติมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

กราบ/เรียน รอง-นรม., รัฐ-นร., กระทรวง, กรม, เลขา-คสช., ประธาน – ปนช.

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ลงมติเห็นชอบแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการเสนอหนังสือสัญญาตามบทบัญญัติมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจัดทำขึ้น และให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. กรณีหน่วยงานของรัฐจัดทำหนังสือสัญญาที่ไม่ต้องเสนอรัฐสภาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๗๘ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้แก่ หนังสือสัญญาที่ไม่เข้าลักษณะประเภทหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ วรรคสองและวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบก่อนดำเนินการต่อไป

๒. กรณีหน่วยงานของรัฐจัดทำหนังสือสัญญาที่ต้องเสนอรัฐสภาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๗๘ วรรคสองและวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้แก่ หนังสือสัญญาที่เข้าลักษณะสี่ประเภทตามที่กำหนดในมาตรา ๑๗๘ วรรคสองและวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้แก่ ๑) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย ๒) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย หรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ ๓) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา และ ๔) หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องถือปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๒.๑ กรณีเป็นหนังสือสัญญาที่กำหนดขั้นตอนการลงนามและขั้นตอนการแสดงเจตนาให้มีผลผูกพัน (consent to be bound) แยกออกจากกัน โดยให้มีผลใช้บังคับเมื่อได้มีการแสดงเจตนาให้มีผลผูกพัน ซึ่งการลงนามในขั้นตอนนี้เป็นการแสดงเจตจำนงทางการเมืองในทางนโยบายของไทยที่จะดำเนินการตามหนังสือสัญญาดังกล่าว โดยหนังสือสัญญายังไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายตามกฎหมายระหว่างประเทศต่อประเทศไทย สำหรับขั้นตอนการแสดงเจตนาให้มีผลผูกพัน (consent to be bound) เช่น การให้สัตยาบัน การแจ้ง การรับรอง หรือการยอมรับ เป็นขั้นตอนที่ทำให้หนังสือสัญญามีผลผูกพันทางกฎหมายตามกฎหมายระหว่างประเทศต่อประเทศไทย ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ และขออนุมัติการลงนามในหนังสือสัญญาดังกล่าว พร้อมทั้งขอให้คณะรัฐมนตรีเสนอขอความเห็นชอบต่อรัฐสภามาในคราวเดียวกัน โดยเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามที่เสนอและให้ขอความเห็นชอบต่อรัฐสภาแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องดำเนินการให้มีการลงนามได้ เมื่อลงนามแล้วจึงเสนอเรื่องต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วจึงจะดำเนินการแสดงเจตนาให้มีผลผูกพันได้

/๒.๒ . . .

๒.๒ กรณีเป็นหนังสือสัญญาที่กำหนดขั้นตอนการลงนามเพียงขั้นตอนเดียว โดยให้มีผลใช้บังคับเมื่อได้มีการลงนามแล้ว ซึ่งเป็นขั้นตอนการแสดงเจตนาให้มีผลผูกพัน (consent to be bound) หรือเป็นหนังสือสัญญาที่มีผลใช้บังคับไปแล้ว และประเทศไทยประสงค์จะเข้าเป็นภาคีในภายหลังโดยการภาคยานุวัติ (accession) ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อเสนอต่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบก่อนการลงนามในหนังสือสัญญาดังกล่าว หรือก่อนการภาคยานุวัติ

๓. กรณีหน่วยงานของรัฐมีปัญหาว่าหนังสือสัญญาใดเป็นกรณีตามมาตรา ๑๗๘ วรรคสองหรือวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่ ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเสนอหนังสือสัญญาดังกล่าวเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๑๗๘ วรรคห้าของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐในกำกับดูแลทราบ/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

ธีระพงษ์ วงศ์ศิวะวิลาส

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวะวิลาส)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๓๑
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

หมายเหตุ
อัยการสูงสุด : จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
รอง-นรม. : จึงเรียนยืนยันมา
รัฐ-นร., กระทรวง : จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐในกำกับดูแลทราบและถือปฏิบัติต่อไป
องค์กรอิสระ, คสช. : จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
กรม : จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับ
การเสนอหนังสือสัญญา

ลักษณะหนังสือสัญญา | **การเสนอเรื่อง**

1 หนังสือสัญญาที่ *ไม่ต้องเสนอรัฐสภา* ให้ความเห็นชอบ ตามมาตรา 178 วรรคหนึ่ง ของ รธน.

→ หนังสือสัญญาที่*ไม่เข้าลักษณะประเภทหนังสือสัญญา* ตามมาตรา 178 วรรคสองและวรรคสาม ของ รธน

→ หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง → *ครม.*

2 หนังสือสัญญาที่ *ต้องเสนอรัฐสภา* ให้ความเห็นชอบ ตามมาตรา 178 วรรคสองและวรรคสาม ของ รธน.

→ หนังสือสัญญา *4 ประเภท* ตามมาตรา 178 วรรคสองและวรรคสาม ของ รธน

- มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย
- มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย มีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญา/ความตกลงระหว่างประเทศ
- มีการออก พรบ. เพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา
- มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง

→ หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง

- *กรณีการลงนามยังไม่มีผลผูกพัน* (มีขั้นตอนการลงนามและขั้นตอนการแสดงเจตนาให้มีผลผูกพัน แยกออกจากกัน โดยมีผลใช้บังคับเมื่อได้มีการแสดงเจตนาให้มีผลผูกพัน) → เสนอ ครม.
- กรณีขั้นตอนการลงนามแล้วมีผลผูกพัน → เสนอ ครม.
- กรณีภาคยานุวัติ (หนังสือสัญญามีผลบังคับใช้อยู่ก่อนแล้ว) → เสนอ ครม.

→ *ครม.*

- ขอความเห็นชอบ และขออนุมัติการลงนามในหนังสือดังกล่าว พร้อมทั้ง*ขอให้ ครม. เสนอขอความเห็นชอบต่อรัฐสภา* มาในคราวเดียวกัน
- เมื่อลงนามแล้วจึงเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป
- เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว จึงดำเนินการแสดงเจตนาให้มีผลผูกพันได้

- *ขอความเห็นชอบ เพื่อเสนอต่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบก่อนการลงนาม* ในหนังสือสัญญาดังกล่าว หรือก่อนการภาคยานุวัติ

3 กรณีมีปัญหาว่า *หนังสือสัญญาใด* เป็นกรณีตามมาตรา 178 วรรคสองและวรรคสาม ของ รธน. หรือไม่

→ หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง → *ครม.* → *ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด*